



مجموعه آیین نامه های پژوهش و فناوری

عنوان سند	آیین نامه و دستورالعمل اجرایی مالکیت انواع اموال فکری مؤسسه آموزش عالی دانش پژوهان پیشرو
شماره سند	
نوبت ویرایش	
تاریخ تصویب	
تهیه کننده/گان	مدیر دفتر ارزیابی طرح ها و مالکیت فکری مؤسسه ، برگرفته از دستورالعمل اجرایی مرکز مالکیت فکری دانشگاه تهران
تأیید کننده/گان	معاونت پژوهشی مؤسسه
تصویب کننده/گان	شورای پژوهشی مؤسسه

مقدمه

شناسایی و ثبت اموال فکری به لحاظ نقشی که در نظام نوآوری و ارتقای جایگاه مؤسسه در مجامع بین المللی و کسب درآمد و نیز رفع برخی مشکلات و تنگناهای جامعه دارد، از اهمیت خاصی برخوردار هستند. مؤسسه آموزش عالی دانش پژوهان پیشرو در راستای تشویق ثبت خلاقیت های فکری، پیشرفت حرفه ای محققان، بهره برداری و تجاری سازی ابداعات که می تواند زمینه ساز فضای اعتماد متقابل میان نوآوران و سازمان های ذیربط شود، اقدام به تدوین دستورالعمل اجرائی مرکز مالکیت فکری مؤسسه دانش پژوهان پیشرو در حوزه معاونت پژوهشی نموده است. لازم به ذکر است این آیین نامه از تاریخ تصویب قابل اجرا می باشد.

ماده ۱: تعاریف

- ۱-۱- مخترع: فرد/افرادی که یک یا چند مورد ادعایی را برای اولین بار به منظور حل یک مشکل فنی به وجود می آورند.
- ۱-۲- اختراع: نتیجه فکر فرد یا افراد است که برای اولین بار دستگاه، فرآیند یا محصولی خاص را ارائه می کنند و مشکلی را در یک حرفه، فن، فناوری، صنعت و مانند آنها حل می نماید.
- ۱-۳- ایده برتر: تفکرات خلاقانه و نوآورانه که به صورت نظام مند انجام شده و بالقوه میتواند ذخیره دانش انسانی و یا فرهنگ اجتماعی را افزایش داده و از آن در کاربردهای جدید استفاده شود.
- ۱-۴- دستاورد دانش بنیان: یافته یا محصولی است که حاصل فعالیت های علمی و پژوهشی صاحب دستاورد / یافته می باشد که از این پس دستاورد خوانده می شود.
- ۱-۵- اموال فکری: به اموال حاصل از خلاقیت های فکری انسان یا دستاوردهای علمی و پژوهشی در زمینه های مختلف مالکیت ادبی و هنری (اثر ادبی و هنری) یا مالکیت صنعتی مانند (اختراعات، طرح های صنعتی، نرم افزارهای رایانه ای و...) اطلاق می شود.
- ۱-۶- دفتر مالکیت فکری: واحدی است تابع معاونت پژوهشی مؤسسه، که می کوشد ضمن حفظ صیانت اموال فکری و ثبت مالکیت فکری یافته های پژوهشی محققین در مراجع قانونی، بستر لازم را برای تجاری سازی آنها فراهم نماید.
- ۱-۷- پدیدآورنده: فرد یا افرادی که فارغ از مرتبه و جایگاه علمی، یکی از مصادیق اموال فکری را (در زمان همکاری و یا پس از آن با مؤسسه و با استفاده از تسهیلات آن) ایجاد کرده باشد.
- ۱-۸- مجوز بهره برداری اموال فکری (لیسانس): قراردادی است بین مالک اموال فکری و متقاضی بهره برداری از آن اموال که به موجب آن قرارداد، متقاضی در قبال پرداخت مبلغی، اجازه شکل خاصی از حقوق مادی مجوزدهنده را اخذ می نماید.
- ۱-۹- واگذاری اموال: عبارت است از انتقال کلی یا بخشی از حقوق مادی اموال فکری به دیگران بر اساس توافق طرفین.

ماده ۲: اهداف

- ۲-۱- تشویق پدیدآورندگان و مخترعان جهت ارتقاء سطح فناوری کشور و تلاش برای حفاظت از اموال فکری اندیشمندان ایرانی در سطح ملی و جهانی
- ۲-۲- نهادینه سازی حقوق مالکیت فکری و تقویت انگیزه مادی و معنوی در افراد جهت فعالیت هر چه بیشتر در عرصه پژوهش و توسعه فناوری و بالطبع افزایش امکان تجاری سازی دستاوردها

- ۲-۳- فراهم سازی زمینه های توسعه علم و فناوری از طریق ایجاد محیطی مناسب برای شکوفایی خلاقیت ها و کاربست دستاوردهای جدید پژوهشی و فناوری در کشور
- ۲-۴- ارائه چارچوبی شفاف و تبیین حقوق و تعهدات مؤسسه، صاحبان اثر و حامیان در ارتباط با اموال فکری ایجاد شده و در نتیجه کاهش اختلافات حقوقی
- ۲-۵- توسعه مهارت محققین برای درک، تفسیر و تحلیل اطلاعات فنی - حقوقی و تجاری ثبت اختراعات و دیگر اسناد مالکیت فکری
- ۲-۶- ایجاد درآمد پایدار برای مؤسسه و کمک به تجاری سازی دستاوردهای دانش بنیان
- ۲-۷- معرفی ایده ها، دستاوردهای علمی و نوآوری های استادان، پژوهشگران و دانشجویان به صنایع مرتبط از طریق حمایت از برگزاری رویدادهای مختلف
- ۲-۸- کمک به ارتقاء رتبه مؤسسه آموزش عالی دانش پژوهان پیشرو در سطح بین المللی در زمینه ثبت پتنت و تجاری سازی دستاوردهای پژوهشی.

ماده ۳: اصول کلی

- ۳-۱- این دستورالعمل و ضوابط بر تمام افراد شاغل در مؤسسه (اعم از اعضای هیات علمی، دانشجویان، کارشناسان) و به طور کلی هر فردی که از تسهیلات، اعتبارات و امکانات این مؤسسه (در راستای انجام یک فعالیت تحقیقاتی در طی زمان معینی که با دانشگاه همکاری دارد) استفاده نماید، حاکم می باشد.
- ۳-۲- دانشگاه در نتایج مادی حاصل از هرگونه اموال فکری که بر اثر فعالیت فردی یا گروهی با استفاده از امکانات، تجهیزات و یا اعتبارات مؤسسه انجام شود، دارای حق خواهد بود، مگر اینکه در قرارداد شرایط دیگری ذکر شده باشد.
- ۳-۳- چنانچه پدیدآورنده ادعا نمایند که اموال فکری، بدون استفاده موثر از منابع و امکانات مؤسسه حاصل شده است، در صورت بررسی مدارک و پذیرش ادعای مذکور توسط کارگروه ارزیابی اموال فکری، مراتب به صورت مکتوب توسط دانشگاه مبنی بر عدم مالکیت بر آن اموال فکری اعلام می شود.
- ۳-۴- سهم مؤسسه، پدیدآورنده و حامی و نیز امکان استفاده و بهره برداری آنها از اموال فکری حاصله، در قرارداد همکاری منعقد مطابق ماده ۴ تعیین می شود. در کارهای گروهی، درصد سهم کلیه افرادی که در ایجاد اموال فکری مشارکت داشته اند، باید قبل از ارائه درخواست تقاضای ثبت، به صورت مکتوب مشخص و توسط کارگروه ارزیابی اموال فکری و براساس مدل تجاری سازی تصویب شود.
- ۳-۵- افرادی که فعالیت آنها با استفاده از امکانات، تجهیزات و یا با کمک بودجه مؤسسه، به ایجاد نوعی از اموال فکری منجر شود، موظفند در اسرع وقت و قبل از هرگونه افشاء اطلاعات و یا اقدام به ثبت و نشر آنها، معاونت پژوهشی مؤسسه را مطلع و اطلاعات لازم را افشاء نماید. رعایت این امر در قراردادهای همکاری بین افراد و مؤسسه مورد تاکید قرار می گیرد.
- ۳-۶- حق معنوی اموال فکری به طور کامل متعلق به مخترع/مخترعین است و الی الابد غیرقابل انتقال است و در کلیه اظهارنامه های داخلی و خارجی ثبت آن، فقط نام ایشان به عنوان مالک حق معنوی درج می شود.

ماده ۴: انواع اموال و سهم مالکیت آنها

- ۴-۱- انواع اموال فکری براساس روش ایجاد در ارتباط با مؤسسه به شرح زیر است:

- ۴-۱-۱- اموال فکری ناشی از سرمایه‌گذاری و یا اختصاص بودجه از سوی مؤسسه؛
- ۴-۱-۲- اموال فکری ناشی از اعطای تسهیلات از سوی مؤسسه با بازپرداخت؛
- ۴-۱-۳- اموال فکری ناشی از اجرای قراردادهای ارتباط با صنعت (قراردادهای کاربردی)؛
- ۴-۱-۴- اموال فکری ناشی از اعتبار ویژه اعضای هیات علمی، اجرای پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی دانشجویان تحصیلات تکمیلی؛
- ۴-۱-۵- اموال فکری ناشی از حمایت و اختصاص اعتبار از سوی سازمان‌ها و دستگاه‌های دولتی و عمومی (غیر از قراردادهای بند ۳-۱-۴)؛
- ۴-۱-۶- اموال فکری ناشی از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی عضو هیات علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی بدون استفاده از بودجه دانشگاه.
- ۴-۲- سهم مالکیت اموال فکری براساس جدول ۱ تعیین می‌شود:

جدول ۱: سهم درصد مالکیت دانشگاه، پدیدآورنده/گان و حامی در خصوص انواع اموال فکری

ردیف	انواع اموال فکری	درصد مالکیت	
		مؤسسه	پدیدآورنده/گان و حامی
۱	۴-۱-۱	۶۰	۴۰
۲	۴-۱-۲	۳۰	۷۰
۳	۴-۱-۳	۳۰	۷۰
۴	۴-۱-۴	۴۰	۶۰
۵	۴-۱-۵	۴۰	۶۰
۶	۴-۱-۶	۲۰	۸۰

- تبصره ۱: تعیین حق امتیاز مؤسسه و سهم حاصل از فروش و بهره‌برداری، توسط شورای پژوهشی مؤسسه انجام خواهد شد.
- تبصره ۲: درآمدهای حاصل از حق امتیاز مؤسسه زیر نظر معاونت پژوهشی مؤسسه مستقل هزینه خواهد شد.
- تبصره ۳: هزینه‌های ثبت داخلی یا خارجی اختراع مطابق سهم مالکیت مندرج در جدول ۱ توسط طرفین تقبل می‌شود.

تبصره ۴: پرداخت بخشی از هزینه های ثبت اختراع از سوی مؤسسه، منوط به احراز قابلیت تجاری سازی اختراع توسط کارگروه ارزیابی اموال فکری خواهد بود. در صورتیکه اختراع متقاضی مشمول هیچ یک از بندهای جدول فوق نباشد ولیکن متقاضی استفاده از تسهیلات مؤسسه جهت ثبت باشد، مخترع موظف است ۱۰٪ از سهم مالکیت فکری اختراع را به مؤسسه اختصاص دهد.

تبصره ۵: در صورتیکه خروجی حاصل از فعالیت های پژوهشی دانشجو و عضو هیات علمی مؤسسه توسط سازمان ها و موسسات غیر از مؤسسه آموزش عالی دانش پژوهان پیشرو ثبت و پیگیری شود، سهم مالکیت فکری مؤسسه، مخترع و آن سازمان در قالب تفاهم نامه ای بین ذینفعان تعیین خواهد شد.

ماده ۵: شیوه نامه اجرایی

۵-۱- دستاوردهای پژوهشی و فناوری که زمینه بهره برداری تجاری، کسب مجوز تولید و یا ثبت حقوقی آنها وجود دارد، باید توسط پدیدآورنده به صورت کتبی به دفتر مالکیت فکری مؤسسه گزارش شود تا ارزیابی اولیه انجام گیرد. این ارزیابی میتواند از طریق بررسی داخلی و یا ارجاع به سایر موسسات صورت پذیرد. پس از این مرحله حسب مورد مؤسسه با پدیدآورنده اقدامات لازم جهت ثبت و بهره برداری از اموال فکری را به عمل خواهد آورد.

۵-۲- اگر مؤسسه براساس قراردادی تمام یا بخشی از حقوق اموال فکری حاصله را به اشخاص حقیقی یا حقوقی اعطا نماید، باید حقوق طرف دیگر و حامی را نیز در قرارداد مذکور رعایت نماید.

۵-۳- انعقاد هرگونه قرارداد یا موافقتنامه در ارتباط با اموال فکری موضوع این دستورالعمل، با نظارت و تأیید معاونت پژوهشی مؤسسه صورت می پذیرد و اطلاعات مربوط به آن در مؤسسه ثبت و نگهداری می شود.

۵-۴- درخصوص اموال فکری که می توانند مشمول حمایت های قانونی (از جمله حق اختراع، طرح صنعتی و...) قرار گیرند، پیش از ثبت اظهارنامه، افشای اطلاعات و انتشار دستاوردهای پژوهشی مرتبط با آنها **نباید** صورت پذیرد.

۵-۵- هرگونه اطلاع رسانی و انتشار دستاوردهای پژوهشی اعم از قابل ثبت یا غیرقابل ثبت توسط پدیدآورنده، باید با ذکر نام مؤسسه صورت گیرد.

۵-۶- چنانچه مؤسسه یا پدیدآورنده اموال فکری نتواند و یا تمایلی به مشارکت در ثبت، کسب مجوزهای لازم و یا بهره برداری از اموال فکری نداشته باشند، می تواند، حقوق خود را طی موافقت نامه ای به طرف مقابل واگذار نماید. در صورت عدم توافق، مراتب به کمیته حل اختلاف ارجاع خواهد شد.

تبصره ۶: در این قبیل موارد مؤسسه ملتزم به رعایت حق معنوی پدیدآورنده می باشد.

۵-۷- توسعه، اصلاح و یا بهبود اموال فکری با توافق طرفین امکان پذیر است. در صورت عدم توافق، مراتب به کمیته حل اختلاف ارجاع می گردد.

تبصره ۷: کلیه افراد مرتبط با ارزیابی و داوری مالکیت فکری لازم است قرارداد حفظ و عدم افشاء اطلاعات محرمانه را امضاء نمایند.

ماده ۶: وظایف دفتر مالکیت فکری و کارگروه ارزیابی اموال فکری

۶-۱- در راستای ساماندهی و ارتقای کیفیت عملکرد مرکز و نیز تعریف سازوکار دقیق جهت نیل به اهداف یاد شده در ماده ۲ دستورالعمل، وظایف دفتر مالکیت فکری مؤسسه به شرح زیر است:

- تصمیم گیری در خصوص اعضای کارگروه ارزیابی اموال فکری، طرحها و نظارت بر عملکرد آن
- اجرای سیاستها و برنامه های مصوب و انجام هماهنگی های برون و درون سازمانی
- تشکیل جلسات کارگروه ارزیابی اموال فکری
- دریافت و ارزیابی اظهارنامه های الکترونیکی از مرکز مالکیت معنوی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
- حمایت مالی و معنوی در فرایند ثبت اموال فکری
- اعلام نتیجه ارزیابی اموال فکری /دستاوردها و صدور گواهی های مربوطه
- صدور گواهی اعتبارسنجی و تاییدیه علمی ثبت اختراع به متقاضیان
- صدور گواهی داوری

۶-۲- کارگروه ارزیابی اموال فکری: دفتر مالکیت فکری به منظور ارزیابی و اعتبارسنجی اموال فکری پدیدآورندگان، کارگروه ارزیابی اموال فکری تشکیل می دهد. این کارگروه متشکل از اعضای حقوقی و حقیقی به شرح ذیل می باشد.

- رئیس کارگروه : معاون پژوهشی مؤسسه
- دبیر کارگروه : رئیس دفتر مالکیت فکری مؤسسه
- معاونت آموزشی مؤسسه
- مدیر گروه آموزشی مربوطه
- ۱ نفر متخصص در حوزه حقوق مالکیت فکری
- ۱ نفر متخصص در زمینه کسب و کار و تجاری سازی
- ۶-۳- وظایف کارگروه ارزیابی اموال فکری مؤسسه
- ارزیابی اولیه و تعیین داور برای ادعای اموال فکری
- برگزاری جلسات استماع نقطه نظرات صاحب دستاورد حسب مورد
- ارزیابی نهایی فرم های داوری و اعلام نظر نهایی مبنی بر تأیید یا عدم تأیید
- تعیین اعتبارسنجی و امتیاز اموال فکری جهت صدور تاییدیه علمی
- ارزیابی پتانسیل تجاری سازی اثر یا محصول

ماده ۷: کمیته حل اختلاف

۷-۱- در صورت بروز اختلاف بین شرکا، موضوع به کمیته حل اختلاف ارجاع داده میشود. اعضای این کمیته عبارتند از:
 ۱. نماینده معاون پژوهشی مؤسسه ۲. پدیدآورنده/گان اثر یا نماینده وی ۳. یک عضو هیات علمی متخصص حقوق مالکیت فکری

۷-۲- ریاست این کمیته به عهده نماینده معاونت پژوهشی مؤسسه است.

۷-۳- رای داور پس از ابلاغ کتبی به طرفین قطعی و لازم الاتباع است.